

BENVOLGUTS SENYOR ALCALDE, SENYORES REGIDORES, SENYORS REGIDORS, FAMILIARS, REUSENQUES, REUSENCES I AMICS TOTS:

Gràcies a l'amable invitació de l'Excel·lentíssim Ajuntament de la nostra ciutat, em trobo avui aquí davant de tots vostès per llençar a l'aire càlid de l'estiu que comença i a semblança dels antics pregoners, el crit joiós de les nostres festes.

Com a cruïlla de camins que és Reus, voldria fer saber, que ens agradaria que tots els vials de les nostres contrades que afluïxen ací, s'omplissin amb més bullici que mai, de gent que vulguin venir a compartir la nostra festa Major.

Festa Major que també anuncien les campanes de la Prioral fent del seu metall una cançó, i del seu volteig un himne de lloança al venerat Sant Pere Apòstol.

Concretament ,una d'aquestes campanes que voltegen, és la de Sant Pau, anomenada del treball, va ser regalada, l'any 1943 per la Cambra de Comerç, i costejada per subscripció entre un grup d'empresaris.

El meu net Enric, de 6 anys, que ja ha pujat al campanar amb l'escola – bona política escolar per conèixer i estimar la Ciutat - , m'explica que hi ha una campana gran que es diu Claudia. He buscat informació sobre aquesta campana, i en Carles Tubella ho ha trobat a la pàgina web de l'Ajuntament, informació molt detallada, a l'apartat d'inventari de Campanes.

La Campana que mencionava l'Enric, porta per nom Petra - Claudia i en aquest moments és la campana horària. Es va fondre el 1573 i va quedar

immobilitzada el 1870. Fou refosa per Ramon Pomerol de Reus al 1883 per acord de l'Ajuntament. Ara torna a estar immobilitzada . El batall es va partir repicant, sense arribar-se a trencar del tot. Actualment, un martell amb bola i mitjançant un electromotor, pica externament la campana produint sempre el mateix so. Fa com al Japó que deixen les campanes immòbils i amb un tronc llarg donen cops externament. El so no és el mateix. La campana per a senyalar festa ha de voltejar o repicar, sortint el so de dins. Quan volteja fa diferents sons segons la direcció de l'aire, alternant quan es troba la truja i la campana en un costat o a l'altre. La definició més elemental d'una campana diu que és un instrument que fa ning – nong. O sigui, dos sons diferents, i més a l'alçada del Campanar, que amb l'aire que passa entre els finestrals, es converteix el so en multisons, diferents en cada moment.

Són tant característics que, al barrejar-se amb la música de les comparses i el murmuri de la gent, produeixen aquest alè encomanadís que frapa i sedueix.

A més d'escoltar el volteig i repicar de les campanes i de fer de pregoner a la ciutadania expectant, tindrè l'honor d'encendre la tronada, el primer acte que marca el tret de sortida de les festes que aquest any es celebren amb una munió d'actes programats.

El posar foc a la tronada, és un simple esdeveniment que fa il·lusió a tothom. Aquesta vegada m'ha tocat a mi realitzar-ho i espero fer-ho be.

Puc dir que per executar correctament aquest acte puc aportar un bagatge professional com a expert fabricant de metxes, blens, "torcidas", pàbilos,

metxes incombustibles de fibra de vidre, i d'altres elements, alguns relacionats amb la pirotècnia. M'explico: en acabar la carrera i incorporar-me a la fàbrica, per millorar els articles que fabricàvem vaig fer diversos estudis sobre velocitat de cremar les metxes, la quimicació per a millorar la combustió, l'estalvi de matèries, etc. Crec que, avui, quedem pocs coneixedors d'aquestes tècniques.

Com a consell d'expert, dir que no convé encendre mai un petard o coet amb un encenedor de flama. En prendre la metxa massa ràpid, com es diu vulgarment, pot "petar-te als nassos". Així, nassos en plural, perquè vol dir que a més de poder lesionar-se el que encén el petard pot fer mal als que ho miren. La tronada o un castell de focs és una altra cosa i això si que s'ha d'encendre amb estris de flama.

A Reus es fabricava molta metxa, molt de ble i molt de pàvilo, nom d'origen grec que defineix el ble o metxa de les llànties, candils, llums de ganxo, etc.

El pàvilo, que tant es consumia en temps passats, servia com a ble dels llums d'oli. Al cremar l'oli d'oliva forma un cremallot i la llum que produeix la seva flama s'abalteix. Al fer caure el carbonet millora la flama, fa més llum i d'això en diuen espavilar. Tocar el pàvilo. Amb aquest acte la llum reneix. Als somnolents i cansats els fan espavilar, per imitació amb el que passa amb el pàvilo i la llum. Per espavilar les llanternes amb moltes llànties, a Andalusia tenien una espècie de tisoires que les anomenaven "espaviladores".

Aquí, Reus era el gran subministrador d'aquest producte arreu d'Espanya, especialment a Andalusia, gran productora d'oli, a on es venia a les botigues o magatzems de colonials.

El producte es presentava en uns paquets ben fets, i que emprava moltes dones per a fabricar-los, doncs eren diferents empreses que manufacturaven aquest article.

N'hi havia una d'en Lluís Querol Tomàs que tenia com a marca "El Cortijero" que representava un andalús vestit amb vestit típic entrant a un corral, el corrà, segons la cançó actual, portava un llum de ganxo que il·luminava l'estança, on hi havia gallines i també uns ratolins que s'escapaven. Un disseny i una forma de fer publicitat molt diferent a la d'ara. Aquesta informació ha estat possible gràcies a Pragma, que, amb en Vilella, l'Arnavat, i d'altres, fan unes publicacions de fets econòmics passats que molt ajuden a configurar la nostra història més gran. En la darrera publicació es recopilen marques comercials. La última empresa en vendre pàvilos fou La Industrial Algodonera amb la marca "El Artillero", al voltant dels anys seixanta, del segle passat.

No és la primera vegada que encenc alguna cosa a la Plaça Mercadal. L'any 1997 per invitació i gentilesa d'en Francesc Salas i Borrell i el Patronat per al Foment de la Sardana, en reconeixement de la meva anterior tasca sardanista, al voltant dels anys cinquanta, em van concedir l'honor de que realitzés l'encesa de la foguera amb la Flama del Canigó.

Com saben aquesta tradicional celebració és el dijuni de Sant Joan, i consisteix en l'arribada a la Plaça del Mercadal del foc encès, a mitjanit, al Canigó. Després venen a la nostra ciutat nombroses delegacions d'entitats i poblacions de les nostres comarques que recullen el foc, símbol dels Països Catalans. Després es feia una cercavila dels Diables de Reus, que encenien els petards amb el foc de Sant Joan.

A la Selva del Camp hi havia l'afició a ballar sardanes i entre el grup d'amics que ho fèiem vàrem formar una anella per concórrer als aplecs i concursos que es celebraven per aquestes contrades. Jo, vestit de blanc, com la resta de la colla, vaig actuar en diversos indrets com a la Plaça de la Font i a la plaça de braus de Tarragona, on ens trobàvem amb les colles del Baix Camp i tots procuràvem fer un bon paper. La que llavors dominava les competicions era la Colla violetes del Bosch.

Posteriorment férem quelcom més importat pel moviment sardanista com fou l'organització dels cèlebres aplecs sardanistes de Paret Delgada, de quina ermita i entorn jo n'era el president de la junta administrativa. És a dir a Paret Delgada hi havia dos màxims responsables; un era el senyor Rector i l'altra jo, com a president de la Junta del Santuari. Aquests aplecs, que tenien tantes connotacions, els vàrem celebrar durant bastants anys i, afortunadament, en vam sortir sense masses complicacions. Els organitzava un grup entusiasta, destacant l'Isidre Fonts de la Llibreria Gaudi, cosí germà meu, que era un organitzador infatigable. Un any estàvem amb les autoritats que ens acompanyàvem i va arribar en Raimon, que llavors començava. La gent tumultuosament va anar cap a ell, a saludar-lo. Inspeccions, tallada de cables i altres dificultats existiren però la festa es feia. A la tarda hi havia concursos literaris que després es recordaren perquè hi assistien molts dels més importants escriptors d'aquells temps; Triadú, Espinàs, Amoròs, Vallespinosa, etc.

En canvi la branca de participació musical, no es va consolidar com es volia. El certament de can Toni Gros tenia més ressò. Pensem, no obstant,

que el primer festival de la Cançó Catalana el vam celebrar aquí amb notable participació , però se'n va parlar poc. Jo tinc alguna de les cançons premiades i per recordar-les les posava a la banda sonora de les pel·lícules familiars. En recordo una que cantava en Salvador Escamilla que portava per títol “Mallorca feliç encara” i feia més o menys així: “.. Gràcies Déu meu, gràcies Déu meu per la Mallorca feliç encara; gràcies Déu meu, etc....”

Últimament es feu, també, alguna obra de teatre per la companyia d'Adrià Gual amb l'Aurèlia Capmany i Ricard Salvat, representant obres de Ionescu, com La Cantant Calba, traduïda, pel Dr. Vallespinosa, que precisament vivia en un pis , quina entrada principal, tocant a la Plaça de Prim, ara és l'entrada de la Llotja.

He meditat sobre si havia d'explicar aquestes menudències en un pregó, i he arribat a la conclusió que no només era necessari pregonar les excel·lències de la Ciutat sinó, també, parlar de petits detalls. Les coses importants quedaran escrites en algun lloc i es podran relatar perquè formen part de la història. Les més secundàries s'esborraran després que desapareguin els protagonistes dels fets. Per això he explicat per exemple la manufactura del pábilo

Un pregó, a més a més d'anunciar i convidar a la participació, com es pot veure, és quelcom més. Porta annex un pensament i una inquietud, que al mateix temps permet enaltir l'entorn, exalçar llurs glòries, glossar els hàbits i costums, repassar la trajectòria històrica i exposar la evolució i decurs dels fets remarcables.

I podríem aprofitar per exaltar, una vegada més, la nostra situació en el territori, amb la visió del paisatge del Baix Camp, rodejat de muntanyes que com una muralla petrificada configura la zona plana d'una gran vall, acaronada o turmentada pel mestral. Vent que tant aviat passa brunzent per entre els nostres carrers, com suau acarona els joncs que es decanten a les rieres o a la vora de la mar. Mestral que ha ajudat a conformar el nostre caràcter, aclarint idees i aportant llurs energies vitals i intel·lectuals per a refermar una tradició.

Tradició que en el decurs del temps ha anat covant el procés d'un sentiment col·lectiu que constitueix l'expressió típica i peculiar d'una manera de ser, de pensar, de sentir i d'estimar.

Aquesta configuració física del territori i l'esperit comú dels seus habitants, ha definit, principalment el Camp. Aquí ens podríem estendre parlant de la Comuna del Camp que era un petit parlament que regia les actuacions en aquest territori privilegiat i que va durar uns tres-cents anys fins que el decret de nova planta va acabar amb ella. Potser és més adient parlar de coses més properes, com poden ser les actuacions de la Cambra de Comerç que durant molts anys ha estat de les poques corporacions de dret públic, a part de la corporació municipal, que ha existit a Reus. Ara, el 23 de desembre es compliran 120 anys de la seva constitució a la nostra ciutat. Fou de les primeres que es crearen a tot l'estat espanyol, que copiaren l'a filosofia, però no pas el finançament, de les cambres de comerç franceses.

Fa cent vint anys existia a la ciutat i rodalies un teixit empresarial important dins del conjunt català.

Persones preparades per conduir empreses i que el primer acord que varen prendre, després de crear-se la Cambra, fou fer gestions per posar en marxa una escola de formació professional i de comerç. La Formació ha estat una de les preocupacions constants dels membres que han configurat la nostra cambra, que tant han col·laborat en el desenvolupament de l'economia local i també de la demarcació territorial que definia la Vegueria amb les comarques del Baix Camp, la Conca de Barberà, Priorat, Ribera d'Ebre i Terra Alta.

A principis del mil nou-cents es va aconseguir, de la Mancomunitat de Catalunya, la consignació per endegar l'escola de comerç, havent-se realitzat un magnífic projecte que s'ubicava en un solar de la plaça de les Oques, davant de les "Hermanites".

Aquest solar havia estat cedit, altruïstament, pel llavors president de la Cambra de Comerç, senyor Boqué, que tenia, entre altres empreses, una de passamaneria al carrer de Monterols. Precisament aquest empresari va encarregar a l'arquitecte Domènech i Montaner un mas en una de les seves finques i, aquest mas el batejaren amb el nom de Mas del Passamaner. És el mas que avui s'ha convertit en un magnífic hotel de luxe.

Fou trenta dos anys president de la Cambra de Comerç de Reus, sobrepasant la dictadura de Primo de Rivera, la dicta-blanda, la república, la guerra civil, amb la Cambra paralitzada, i la post-guerra, fins al 1.946, any en què va morir, i fou rellevat pel senyor Domènech Freixa.

La Cambra amb l'Ajuntament crearen la primera exposició o Fira de Mostres, l'any 1925.

A més de ser de les primeres exposicions que funcionaren a tot l'estat, la Fira va anar aconseguint rellevància fins a disposar d'un edifici propi i singular que ara serà rellevat amb una construcció encara millor.

De les manifestacions firals, i com a conseqüència d'Expo-Jardí, va néixer l'escola d'Horticultura Ornamental, potenciada per la Cambra i que l'any que ve s'amplia amb nous estudis de prevenció de riscos laborals.

És qüestió de començar les coses, doncs amb el temps s'amplien i es milloren.

És com la pregunta que ens fem de que si no haguéssim començat aconseguint l'establiment dels estudis universitaris de medicina a la nostra ciutat, saber si tindríem altres ensenyaments a part dels establerts a Tarragona. A les dos capitals de província, Lleida i Girona, a on es crearen Universitats al mateix temps que la URV, les diferents disciplines i titulacions que s'imparteixen han quedat totes ubicades a la Capital. Aquí les tenim repartides. El fet de poder descentralitzar els ensenyaments universitaris d'una sola població a varies, va mobilitzar la ciutadania reusenca, que va aportar, fins i tot, recursos econòmics per a la compra de l'edifici que, posteriorment es cediria a la llavors Universitat de Barcelona, per a ubicar els estudis universitaris de medicina. La Cambra de Comerç fou una entitat més, però important, impulsora i promotora de les diverses accions que es van emprendre.

Gràcies a haver aconseguit descentralitzar els estudis, finalment es va tenir el goig de veure acomplida la petició feta més de cent anys enrera,

d'instal·lar els estudis econòmics, comercials i empresarials a la nostra ciutat.

Aprovada la Llei de Reforma Universitària del 1983 la Cambra de Reus va entrar a formar part del Consell Social de la Universitat de Barcelona, en la qual hi va estar durant 8 anys.

La nostra entitat va participar, posteriorment, en la creació de la Universitat Rovira i Virgili, ostentant, el seu president, la presidència del Consell Econòmic, un dels òrgans de govern de dita Universitat, quin estament creien convenient s'instal·lés a Reus i que, malgrat que s'hi va ubicar durant un temps, no fou possible mantenir. Les oficines d'aquest Consell Econòmic s'instal·laren en una de les dependències de l'Edifici de la Cambra, esperant traslladar-se al Mas Vila de Barberà. Així s'explica en el recent llibre del Vice-rector González Sanmartí, últimament editat per la Universitat.

També es va intervenir en la creació, a Barcelona, de la Universitat Oberta de Catalunya, formant part de la Comissió Executiva, des de la seva fundació, ara fa més de deu anys.

Últimament, la Cambra s'ha involucrat en el projecte de La Salle de Tarragona que ha posat en marxa estudis d'enginyeria i arquitectura, formant part de la Universitat Ramon Llull. El President ostenta la presidència del Consell d'Empreses.

En fi, resta palès l'interès de la Corporació per tot tipus d'ensenyaments principalment universitaris.

També s'ocupà, la corporació dels temes que li poden ser més propis, com les qüestions de mercat, i per tant, la Llotja.

Ara es compliran, al 2010, els set-cents anys de la concessió del Privilegi del Rei Jaume II, per a celebrar el Mercat del Dilluns. La Caja de Ahorros Provincial de Tarragona va tenir la feliç idea de construir un emblemàtic local per a què servis d'estoig al Mercat del Dilluns. Magnífica idea dels seus dirigents, doncs aquest projecte afavoriria a tothom. El local el cediren a la Ciutat de Reus, en un acte celebrat al Palau Municipal, amb concurrència de totes les representacions econòmiques ciutadanes. Es creà, allí mateix, un Patronat que gestionaria la Llotja que, gràcies al nou local en aquell acte es creava.

El patronat ha fet funcionar bé el què se li havia encomanat ampliant les seves activitats i fundant l'Associació de Llotges Catalanes i la de Llotges i Mercats en Origen de nivell estatal. El secretari, senyor Sardà en una nit a Segòvia va redactar els estatuts d'aquesta associació i després els de l'associació Catalana. A més es forma part de l'Associació de Borses de Comerç Europees de quin organisme es va aconseguir que l'any 2010 es celebri la seva assemblea aquí, a Reus. Pensem que al 2004 s'aplegaren a París dos mil sis-cents brokers i l'any passat a Viena dos mil trenta-quatre. Si tenim en compte que s'incorporen nous països de l'Est, l'antic graner d'Europa, veiem que tenim davant una bona tasca organitzativa per col·locar tanta gent. Precisament el 2010 es commemoraran els 700 anys de la concessió, per part del Rei Jaume II, del privilegi per a celebrar el Mercat del Dilluns. Ho haurem d'organitzar com cal.

La Llotja ha estat i és, l'organisme que més promociona el nom de Reus a la resta de l'Estat i a Europa. Cada setmana es publica en multitud de revistes, diaris, emissores de ràdio, i fins i tot a la televisió, en programes

agraris de força audiència, “los precios de Reus” en fruita seca, ous, i en menor quantia els altres. Els actuals sistemes d’informació i comunicació així ho permeten, i per això es coneguda i reconeguda la nostra Llotja de Reus.

I com a resum de les diverses coses i actuacions que ha realitzat la Corporació Comercial voldria esposar la nostra actuació en quant al Comerç integrat en el teixit urbà.

Fa més de 15 anys, pel consell de Cambres de Catalunya vàrem ser designats per presidir la Comissió de Comerç Interior que entén, d’organització, promoció i regulació del comerç.

L’Administració no estava, llavors, massa organitzada en aquestes qüestions i la comissió de comerç interior va poder actuar promovent diverses disposicions per a protegir les botigues del centre de la ciutat davant la instal·lació de grans superfícies a les entrades de la població.

Aquí, a Reus, en Barberà, Pellicer, Pujol, Amorós - que llavors era el qui hi entenia més d’aquestes qüestions -, i molts d’altres que els han anat succeint, eren partidaris de defensar i promoure el comerç al centre. A França especialment, ja havia passat el corrent de les grans superfícies que va arrossegar a molta gent a ser partidària d’aquesta nova forma de comerç. Costava molt fer entendre que no era bo per l’ambient de la ciutat desplaçar les corrents comercials. A França va passar que els centres de les ciutats es desertitzaven i els ajuntaments van haver d’adoptar, a corre cuita, mesures correctores per a pal·liar el problema. Aquests esdeveniments de França, ens van ajudar molt per fer entendre l’important que és el comerç al centre. Els tècnics de la Comissió, Pagès,

Gessa, Raimon Serrret, el que ha estat el darrer Director General de Comerç, coincidiren amb la opinió dels comerciants de Reus. Per això, des de la Comissió es van promoure campanyes com la de “allà on hi ha comerç hi ha vida”, sufragades pel Consell de Cambres, que foren importants per la mentalització dels que intervenien en el procés de mantenir viu el Comerç integrat en el teixit urbà.

Això, acompanyat de les propostes de disposicions i normatives, algun de quins esborranys estaven redactats pel secretari de la Comissió, Joan Josep Sardà, van ajudar a configurar el nou criteri del comerç urbà arrelat al nostra país i a l'ària mediterrània.

Ara podem començar a veure els resultats d'aquelles accions. Modernització i revitalització del centre de les ciutats, remodelant edificis, façanes - que algunes formen part de la botiga- de dalt a baix -, mobiliari urbà i carrers endreçats adequadament, etc. etc.

Això configura una moderna Ciutat, com la nostra, que ara vol començar a celebrar les festes anuals.

Preparem-nos ja per escoltar l'espètec de la tronada. Que faci tremolar les parets dels edificis en el mateix cor de la Ciutat. Que es noti el batec d'una ciutadania que estima les arrels i que vol reviure aquells sentiments que ens han inculcat els nostres avantpassats. Que serveixi per avisar als d'aquí i als de fora perquè s'integrin a la festa. Als nou vinguts, perquè en un moment o altra, en un lloc o altra facin el mateix. Que participi tothom. Que en gaudeixin amb transparència d'ànim, amb aquest halo

misteriós que es promou amb la Ciutat engalanada per magnificar la festa.

Voldria expressar, finalment, el meu anhel que el pregó hagués servit, a més a més de la crida convidant a tothom, de bon pròleg per la Festa i les nostres alegries. Per a obrir-nos l'esperit a la satisfacció de ser fills d'una terra immortal i transcendent. Per a posar als nostres llavis un somriure d'orgull i als nostres cors el goig de l'emoció de sentir-nos molt reusencs.

BONA FESTA MAJOR.